

Morava
Segmenty předindustriální krajiny
Hlavní formy ohrožení
Specializovaná mapa s odborným obsahem

Moravia
Segments of the pre-industrial landscape
Main forms of threat
Specialized map with scientific contents

Jaromír Kolejka, Karel Kirchner, Eva Nováková, Tomáš Krejčí, Stanislav
Ondráček, Kateřina Batelková, Jana Zapletalová
Ústav geoniky AV ČR, v. v. i., Ostrava
Oddělení environmentální geografie, Brno
© 2020

Výstup etapy:

**Č. 7: Finalizace výstupů projektu a jejich diseminace. Cíl: Průběžné
dolad'ování finální verze geodatabáze A, finalizace tištěného katalogu
segmentů B, mapového souboru N_{map} a příprava putovní výstavy
(1. 11. 2019-30. 4. 2020)**

I. Cíl výsledku:

Anotace:

Mapa byla vytvořena v rámci řešení projektu „Inventarizace předindustriální krajiny Moravy a zajištění informovanosti veřejnosti o její existenci jako kulturním dědictví“ č. DG16P02B042 programu NAKI Ministerstva kultury České republiky. Znázorňuje teritoriální rozmístění zjištěných segmentů předindustriální krajiny na historickém území Moravy. Segmenty třídí do 16 kategorií podle nejdůležitější formy jejich ohrožení, jak byla tato skutečnost zjištěna integrovaným mnohooborovým studiem archivních a terénních poznatků.

Annotation:

The map was completed in the course of work on the project "Inventory of pre-industrial landscape of Moravia and ensuring public awareness of its existence as a cultural heritage," No. DG16P02B042 supported by the Program of the Ministry of Culture of Czech Republic. The map presents the spatial distribution of pre-industrial landscape segments in the historical territory of Moravia. The segments are classified into 16 categories according to the most important form of their threat, as this fact was found out by an integrated multidisciplinary study of archival and field knowledge.

Popis mapy:

Mapový list je tvořen mapovým polem, stručným genetickým popisem a dalšími kartografickými náležitostmi. Mapové pole zobrazuje region historické Moravy, kde proběhlo terénní mapování a hodnocení jeho výsledků (v letech 2016 až 2020). Mapování segmentů předindustriální krajiny probíhalo po jednotlivých katastrálních územích podle certifikované metodiky v rámci předem vymezených pracovních regionů předindustriální krajiny. Sousedící segmenty lokalizované v odlišných katastrálních územích jsou spojeny do celků. Nad výškopisem terénu jsou zobrazeny polygony odpovídající skutečnému tvaru a velikosti daného území. Segmenty jsou podle hlavní formy ohrožení rozděleny do 16 kategorií (areály předindustriální krajiny ohrožené: zarůstáním dřevinami, rozoráváním luk, slučováním pozemků, opouštěním a zatravňováním orné půdy, růstem obytné nebo výrobní nebo rekreační zástavby, ukládáním odpadu, konverzí na zahrádky, odstraňováním dřevin, sesouváním svahů, erozí půdy, odstraňováním vodních objektů, narovnáváním vodních toků, kontaminací chemikáliemi, sportovními a rekreačními aktivitami).

Podkladová data ArcČR 500, referenční souřadnicový systém S-42.

Map description:

The map sheet consists of a map field, a brief genetic description and other cartographic essentials. The map field shows the region of historical Moravia, where field mapping and evaluation of its results run in the years 2016 to 2020. The mapping of segments of the pre-industrial landscape took place in individual cadastral areas according to a certified methodology within the pre-defined working regions of the pre-industrial landscape. Adjacent segments located in different cadastral areas are merged into units. On the terrain elevation map, polygons corresponding to the actual shape and size of the real area are displayed. According to the main form of threat, the segments are divided into 16 categories (areas of pre-industrial landscape endangered by: overgrowing with trees, plowing of meadows, merging of land, abandonment and grassing of arable land, growth of residential or industrial or recreational development, waste disposal, conversion to gardens, tree removal, landslides).

on slopes, soil erosion, removal of water bodies, straightening of watercourses, chemical contamination, sports and recreational activities).

Base layer data ArcČR 500, reference coordinate system S-42.

II. Vlastní popis výsledku:

Za předindustriální krajinu a segmenty předindustriální krajiny lze v současnosti tak považovat areály kulturní krajiny se zachovalou sekundární (druhotnou) strukturou, tedy s rozmístěním a zastoupením zástavby, orné půdy, trvalých kultur, lesa, cest a stezek, případně těžebních, vodních aj. ploch, která vznikla a vyvíjela se v době předcházející formování průmyslové společnosti v českých zemích. Předindustriální krajina Moravy je tak obecně datována do období před rokem 1850. Lze předpokládat, že taková krajina, resp. její drobnější segmenty nesou znaky poměrně nepřerušného technického, socioekonomického a kulturního vývoje od pobělohorské doby s ohledem na místní přírodní poměry a dopady uvedených předindustriálních inovací. Takové areály se z různých důvodů ocitly na periferii navazujícího vývoje a staly se relikty druhotné krajinné struktury z předchozího období. Takovým areálům rozličných velikostí a obsahu se tedy následně, jinde velmi hluboké společensko-ekonomické změny vyhnuly, nebo se jich dotknuly jen částečně. K celoplošné evidenci zachovalých segmentů předindustriální krajiny na regionální úrovni se zatím přikročilo na historickém území Moravy v rámci výše uvedeného projektu.

Za konkrétní segment předindustriální krajiny lze v podmínkách ČR považovat ta území, která v současnosti vykazují: (1) podobnou diferenciaci pozemkové držby, jak tomu bylo před rokem 1850, (2) podobnou strukturu využití těchto pozemků, jak tomu bylo před rokem 1850, (3) podobný vzhled tohoto území, jak tomu bylo v daném období minulosti.

„Podobnost“ spočívá v tom, že v zásadě zůstala zachována velikost, tvar a poloha typických parcel pozemků. Ačkoliv se od místa k místu v rámci těchto parcel měnilo jejich konkrétní využití, docházelo k jejich spojování a rozdělování (v rámci „místní velikostní normy“), celková kompozice a mozaika využití dílčích ploch v tomto segmentu přetrvává neměnná. Některé strukturální změny jsou však pro označení jako „segment předindustriální krajiny“ s jistou opatrností přijatelné, pokud souvisejí pouze s poklesem intenzity využívání pozemků (např. zatravněním orné půdy, nikoliv však zalesněním, což mění vizuální stránku území).

Vyhledávání segmentů předindustriální krajiny proběhlo podle certifikované metodiky (Kolejka, et al. 2019). Vstupní etapou jejich inventarizace byla analýza veřejně dostupných současných barevných ortofotomap (na Mapy.cz) katastr po katastru v potřebném rozlišení. Na historickém území Moravy je přes 3000 katastrálních území. Každé z nich bylo zapotřebí na internetu „navštívit“ a posoudit, zda jeho území nese znaky přítomnosti zachovalé starobylé krajinné struktury v současném využití. Předběžně na internetu laboratorně vyhlédnuté lokality současné krajiny pak bylo nutno porovnat s územními podklady dokumentujícími situaci před nástupem hlavní vlny průmyslové revoluce. Z tohoto historického období jsou rovněž volně dostupné kartografické podklady reprezentované stabilním katastrem a jeho deriváty – indikačními skicami (na www.mza.cz), případně mapovými listy II. vojenského (Františkova) mapování z první poloviny 19. století. S těmito podklady bylo nutné porovnávat segmenty v současné krajině předběžně zjištěné z ortofotomap. Potvrzení existence jednotlivých segmentů předindustriální krajiny a jejich kvality poskytl terénní výzkum.

Během řešení projektu bylo na historickém území Moravy zjištěno celkem přes 1400 segmentů předindustriální krajiny. Jejich teritoriální rozmístění je silně nerovnoměrné jak podle charakteru reliéfu, tak kulturního prostředí regionu.

Vzhledem ke značnému rozsahu historického území Moravy, bylo její území v hranicích z roku 1930 (s opravami podle detailních změn průběhu hranic k. ú. k současnému stavu) účelově pro potřeby výzkumu a evidence rozděleno do pracovních regionů, kterým byly přiděleny etnografické názvy (např. Slovácko, Valašsko, Haná, Lašsko, Horácko apod.), nebo regionální názvy dané významnými sídly, nebo orografickými jednotkami, či řekami (např. Brněnsko, Letovicko, Jeseníky, Dražansko, Podýjí) všude tam, kde „etnografické“ pojmenování nepřicházelo z různých důvodů v úvahu (pohraničí, rozsáhlé mezery mezi zjevnými etnografickými regiony). Zatímco zařazování k. ú. v centrálních částech těchto regionů bylo vcelku bezproblémové, v kontaktních zónách pracovních regionů již bylo zařazení nejisté, neboť příslušnost mnoha k. ú. zvláště k etnoregionům nebyla často nikde v dostupných zdrojích deklarována. Je tak možné, že názory na zařazení periferních k. ú. do konkrétního pracovního regionu se mohou lišit.

Na základě studia dostupných archivních podkladů a práce v terénu byly v každém segmentu předindustriální krajiny zjištěny možné formy ohrožení, ať již by šlo o ohrožení jeho výměry nebo kvality. Jednotlivé segmenty se liší typem a rozsahem ohrožení. Informace o formách ohrožení jsou v tabulární podobě přiřazeny ke každému segmentu. Ke kartografickému vyjádření byl pak každým pracovníkem vybrán na základě jeho kvalifikovaného úsudku nejvýznamnější způsob ohrožení. Lze konstatovat, že tato nejdůležitější ohrožení se liší jak od segmentu k segmentu, tak jejich odlišné kombinace jsou typické i pro jednotlivé pracovní regiony Moravy. Mapa s odborným obsahem tak rozlišuje segmenty ohrožené: zarůstáním dřevinami, rozoráváním luk, slučováním pozemků, opouštěním a zatravňováním orné půdy, růstem obytné nebo výrobní nebo rekreační zástavby, ukládáním odpadu, konverzí na zahrádky, odstraňováním dřevin, sesouváním svahů, erozí půdy, odstraňováním vodních objektů, narovnáváním vodních toků, kontaminací chemikáliemi, sportovními a rekreačními aktivitami. Ty jsou znázorněny plošnými barvami a popsány v legendě.

Řešitelský tým se mohl jen zčásti opřít o zkušenosti jiných odborníků, ačkoliv odborný zájem o tento druh přírodně kulturního dědictví ve světě silně roste. V tak velkém rozsahu a s takovou podrobností však zatím proveden nebyl, byť zájem byl vyjádřen jak ze strany UNESCO, tak byl deklarován v Evropské úmluvě o krajině. Zachovalé segmenty předindustriální krajiny nejsou v ČR, vyjma zmíněných vyhlášených a připravovaných krajinných památkových zón (Kučová, et al., 2015), v podstatě evidovány. Početnější areály menších rozměrů s charakteristickou prostorovou strukturou plužin, cest, zástavby, rybníků a lesních celků systematicky podchyceny nebyly. Existuje však řada případů, kdy takové areály upoutaly pozornost badatelů, ochrany přírody a decizní sféry, a byly zaevidovány např. do územně plánovací dokumentace (viz např. Lipský, Weber, Stroblová, et al., 2012). K izolovaným, avšak cenným studiím patří např. pojednání v regionu Krušnohoří (Karel, Kratochvílová, eds., 2013) péčí Národního památkového ústavu; „historickou strukturou krajiny“ se zabývají odborníci na UJEP v Ústí nad Labem (Brůna, Buchta a Uhlířová, 2010) či „hmotnou paměťovou strukturou krajiny“ na ČZU v Praze. Prehistorické krajinné struktury, a to zejména na lokální úrovni, resp. objekty se rovněž těší pozornosti špičkových odborníků (Gojda, 2000). Středověké "krajinné struktury" jsou rovněž dlouhodobě pečlivě zkoumány na řadě lokalit a některé výsledky byly nedávno zařazeny v rozsáhlém díle "Akademický atlas českých dějin" (Semotanová, Cajthaml, et al., 2014).

Rovněž UNESCO považuje segmenty dávné (staré) krajiny za cenné kulturní dědictví (např. Bandarin, ed, 2009). K systematické evidenci tohoto typu kulturního dědictví zatím přistoupilo jen málo států nebo regionů. Příkladem úspěšné inventarizace předindustriálních

segmentů krajiny všech velikostí je region Vlámského společenství v Belgii, kde proběhl vzorový soupis a klasifikace zjištěných areálů, ale také zakomponování poznatků do regionální legislativy a územně plánovací praxe (van Eetvelde, Antrop, 2005). Postup belgické inventarizace se opíral o srovnávání kvalitních starých map z konce 18. století a soudobých leteckých snímků s následnou verifikací vytipovaných ploch v terénu, navazujícím hodnocením a doporučením. Na části svého území provedlo podobnou inventarizaci Valonské společenství Belgie. Pozornost evidenci starých krajinných reziduí byla věnována v regionech Bretaň ve Francii (evidence typu "bocage"), Alenteju v Portugalsku (leso-zemědělský komplex), Velké Británii (Bunce, et al., 1996) a Nizozemí (Mücher, et al., 2003) v rámci typologie evropské krajiny.

Poměrně daleko je evidence "historických krajinných struktur" na Slovensku (Slámová, Jančura, 2012), byť zatím na regionální úrovni. V monografii "Reprezentatívne typy krajiny Slovenska" (Bezák, et al., 2010) byla publikována přehledná národní mapa představující v měřítku 1:500 000 čtyři hlavní typy krajiny s uvedenými strukturami (vinohradnická krajina, typ krajiny s formami rozptýleného osídlení, typ lučně-pastvinářské krajiny, typ báňské krajiny). Rovněž v Atlase reprezentatívnych geoeosystémov Slovenska (Miklós, Izakovičová, eds., 2006) je zařazena mapa „typ krajiny s historickými krajinnými štruktúrami“. K celonárodní plošné inventarizaci na lokální úrovni slovenská komunita již přistoupila (viz Hreško, Petluš, eds., 2015).

Na území České republiky byly v minulosti vymezeny a jsou spravovány historické krajinné zóny (Kučová, et al., 2015). Zpravidla zahrnují poměrně rozsáhlé území, kde v minulosti proběhly buď promyšleně úpravy krajiny, anebo se odehrály významné události. K jejich hodnocení jsou rovněž k dispozici sofistikované postupy (Sedláček, Salašová, Trpáková, 2016; Salašová, Sedláček, Trpáková, Martinková-Kuchyňková, 2016). Počet krajinných památkových zón, přes pozvolný růst, nepřesahuje číslo 25. Ačkoliv při jejich vymezování byla zřejmě použita dohodnutá účelová kritéria, jen některé z nich, a to obvykle jen lokálně splňují podmínky pro zařazení mezi segmenty předindustriální krajiny.

III. Návrh na využití výsledků

Spektrum potenciálních uživatelů je poměrně široké: orgány památkové péče ochrany přírody a krajiny, plánovací instituce, státní správa a samospráva, vlastníci pozemků, individuální zájemci a návštěvníci z řad laické veřejnosti, školy a další vzdělávací instituce, místní zájmové organizace, orgány krizového řízení.

Konkrétní využití může být následující:

A) Orgány památkové péče, ochrany přírody a krajiny

Zjištěné segmenty předindustriální krajiny Moravy představují specifický typ přírodně kulturního a historického dědictví. Mapa s rozmístěním velikostních typů krajinných segmentů se zachovalou strukturou a vzhledem využití ploch je v současné krajině vzácná a představuje relativní anachronismus při porovnání s plochami využívanými moderními technologiemi a postupy (s výjimkou ploch bývalých velkostatků s velkoplošným využitím pozemků). Měřítko mapy a mapové pole zaujímající celé historické území Moravy nabízí celkový přehled, kde se historicky pozoruhodné plochy krajiny nacházejí. Vzhledem k tomu, že jejich rozmístění je výrazně nerovnoměrné, již na krajské úrovni lze rozhodnout, kterým regionům a kterým segmentům věnovat bližší pozornost, aby v daném regionu a části kraje se takové území dále uchovalo. Koncentrace, resp. rozptyl zjištěných segmentů ukazuje na příslušnou „regionální vzácnost“ takových území. Označení hlavní

formy ohrožení pak orientuje orgán péče o krajinu na klíčový problém a může motivovat i jeho řešení. Ostatní místní formy ohrožení je dále možné dohledat v tabulkách, které doprovázejí každý segment.

B) Plánovací instituce

Vzhledem k jisté potřebě zachování zachovalých segmentů předindustriální do budoucnosti (jejich úbytek byl pozorován i během řešení projektu), znalost rámcové polohy segmentu (na celomoravské úrovni) umožní plánovačům zvýšit svoji pozornost při rozhodování o území v dotčeném prostoru tak, aby se pokud možno vyhnuli všem cenným plochám. S ohledem na odstupňovanou míru zachovalosti segmentů nutno plánovaná rozhodnutí o budoucnosti území adaptovat tak, aby jejich stav nezhoršila. Naopak pro některá rozhodování může být přítomnost segmentů atraktivním aspektem jejich rozhodování. Plánování budoucnosti segmentů může být efektivně vedeno tak, aby ohrožující faktory byly mírněny, případně eliminovány.

C) Státní správa a samospráva

Již během řešení projektu se opakovaně prokázalo, že místní autority velmi přivítaly znalost o tom, že v jejich správním území se nachází zajímavá plocha. Ta podle nich zvyšuje atraktivitu obce a její návštěvnický potenciál se všemi dalšími ekonomickými dopady. Znalost těchto ploch je pak vstupem do rozhodování v obci, zejména při koncipování územně plánovací dokumentace. Obec na základě rozhodování v místě může vhodně působit ke zmírnění, případně eliminaci ohrožujících faktorů.

D) Vlastníci pozemků

Zpravidla nevědí, že jejich pozemek je něčím výjimečný. Znalost o tom může výrazně ovlivnit jak hospodaření na něm, tak eventuálně i jejich rozhodování blízké či vzdálené budoucnosti (prodej, změna kultury, zastavění apod.). Skupiny vlastníků sousedících pozemků v takovém segmentu, pokud získá jistý status, mohou případně žádat o dotaci k jejich udržování, revitalizaci či rekonstrukci podle míry zachovalosti. Vlastníci se rovněž mohou dohodnout na společném zmírnění, až odstranění faktorů, které způsobují je ohrožení, co se týče rozměrů i kvality.

E) Laická veřejnost

Segmenty starobylé krajiny se zpravidla vyznačují daleko vyšší biodiverzitou, hospodářskou diverzitou a funkční diverzitou ve srovnání s jejich monotónním okolím. Řada segmentů se může uplatnit jako lokální scénická krajina a jako taková je nepochybně magnetem cestovního ruchu. Podobně jako objekty staré architektury či technické dovednosti se starobylé krajiny nepochybně stanou předmětem cestovatelského zájmu. Zpřístupněná geodatabáze projektu na internetu nad Google Maps nepochybně inicializuje zájem veřejnosti o tento zatím málo známý příklad přírodně kulturního a historického dědictví. Jednotlivé segmenty a dokumentace k nim může výrazně ovlivnit jak vzdělávání návštěvníků a tak jejich chování v něm. Reakce návštěvníků na znalost forem ohrožení může být až extrémně protikladná. Na jedné straně může podpořit jejich jednání směrem k uznání skutečnosti a motivovat k aktivitě směřující ke zmírnění či odstranění negativního vlivu, na druhé straně podpořit i jejich lhostejnost k budoucnosti segmentu, pokud ohrožení budou považovat za fatální.

F) Školy

Podobně jako u jiných objektů a ploch historického dědictví a ochrany přírody mohou sloužit k demonstraci jevů, které v ostatní krajině již scházejí, ať již půjde o výuku zeměpisu, dějepisu, biologie a zčásti i dalších předmětů. Jako takové se segmenty dávné krajiny mohou stát cíle školních exkurzí a vytyčování naučných stezek. Na základě znalosti

ohrožujících faktorů lze během terénní výuky formovat představivost žáků a studentů tak, aby správně odhadli budoucnost daného území, pokud se destabilizační či destrukční faktor bude realizovat. Na této představě lze mládež motivovat k aktivitám směřujícím ke zdůvodnění ohleduplnosti k dotčeným segmentům, přičemž tyto své poznatky ze školy mohou efektivně přenášet do rodiny a dalších kolektivů.

G) Místní zájmové organizace

Organizace zahrádkářů, vinařů, myslivců a dalších zájmových oblastí již tradičně fungují ve venkovských i městských regionech Moravy. Většinou však představa o hodnotě popisovaného krajinného dědictví nepřesahuje rámec jejich činnosti. Jestliže bude u vhodného území deklarováno označení území za segment předindustriální krajiny, jistě to bude přidaná hodnota k dané lokalitě, což tyto organizace ocení a pravděpodobně je to motivuje k adekvátnímu zvýšení péče. Znalost forem ohrožení má rozhodně motivující charakter, neboť členové místních zájmových organizací patří nejaktivnější občané, byť zájmy různých organizací mohou být protikladné a některé z nich se dokonce mohou podílet na ohrožení segmentů. V každém případě znalost formy ohrožení může vést k diskusi a k dosažení vhodného kompromisu, který potenciální dopad ohrožení může snížit, případně negativnímu dopadu se vyhnout.

H) Krizové řízení

Krizové řízení slouží k ochraně obyvatelstva a materiálních hodnot před zkázou či poškozením. Některé zásahy v terénu se neobejdou bez násilného vniknutí do prostor, kde je zapotřebí řešit nenadálou negativní situaci. Znalost polohy a vymezení segmentu předindustriální krajiny pro krizové řízení znamená, že jde o území významné hodnoty a během zásahu je zapotřebí se orientovat buď na jeho ochranu, anebo se mu vyhnout při plnění záchranné akce. Tím akce zásahu v terénu může zabránit poškození segmentu, snížení jeho kvality a konečným důsledkem ke zviditelnění negativního – ohrožujícího faktoru. Vyhodnocení zásahu pak může zahrnovat nápravná opatření i směřovaná přímo segmentu.

I) Veřejná media a film

Na území Moravy se stále častěji pořizují obrazové záznamy v územích, která poskytují kulisu pro scénáře historických událostí. Velmi často se stává, že historické scény jsou lokalizovány do prostředí, které k dávce události vizuálně nepatří. Předkládaná mapa může filmaře navést na lokality v různém přírodním prostředí, které zvýšenou měrou indikují dávný vzhled krajiny. Veřejná media mohou sehrát významnou roli v informovanosti veřejnosti nejen o hodnotách daného segmentu, ale také o jeho ohrožení, což může u veřejnosti vyvolat adekvátní reakci, a současně také motivovat iniciátory ohrožení od dalšího provozování nepopulární aktivity.

J) Výtvarné umění

Rozhodující většina zjištěných segmentů předindustriální krajiny se oproti svému okolí vyznačuje daleko vyšší pestrostí využití a rozmanitostí vzhledu. Není pochyb o tom, že lokality segmentů předindustriální krajiny se mohou stát předmětem zájmu malířství a fotografie. Umění má značný význam při ovlivňování postojů veřejnosti. Výtvarně nebo fotograficky lze formy ohrožení velmi dobře zpracovat a ztvárnit do motivační podoby, které může mobilizovat strany zúčastněné na ohrožení k hledání přijatelného východiska, pozitivního z hlediska uchování či zlepšení parametrů segmentu.

IV. Seznam použité související literatury

- BANDARIN, F. ed. 2009. World Heritage Cultural Landscapes. A Handbook for Conservation and Management. World Heritage Papers 26, Paris: UNESCO, 420 s.
- BEZÁK, P. et al. 2010. Reprezentatívne typy krajiny Slovenska. 1. vyd., Bratislava: Ústav krajinnnej ekológie Slovenskej akadémie vied, 179 s.
- BRŮNA, V., BUCHTA, I., UHLÍŘOVÁ, L. 2002. Identifikace historické sítě prvků ekologické stability krajiny na mapách vojenských mapování. Acta Universitatis Purkynianae, Studia Geoinformatica II., Ústí nad Labem, 46 s.
- BUNCE, R. G. H., BARR, C. J., CLARKE, R. T., HOWARD, D. C., LANE, A. M. J. 1996. ITE Merlewood Land Classification of Great Britain. Journal of Biogeography, roč. 23, č. 5, s. 625-634.
- Council of Europe (2000): The European Landscape Convention. Florence 20. X. 2000. ETS, No. 176. Strasbourg.
- <http://conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/html/122.htm>.
- GOJDA, M. 2000. Archeologie krajiny. Academia, Praha. 238 s.
- HREŠKO, J., PETLUŠ, P. eds. 2015. Atlas archetypov krajiny Slovenska. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa, 113 s.
- KAREL T., KRATOCHVÍLOVÁ, A. eds. 2013. Proměny montánní krajiny. Historické sídelní a montánní struktury Krušnohoří. Locket: NPÚ, ÚOP v Lokti, 232 s.
- KOLEJKA, et al. 2018. Postup identifikace segmentů předindustriální krajiny v České republice. Certifikovaná metodika. Brno: Ústav geoniky AV ČR, Ostrava, oddělení environmentální geografie, 40 s.
- KUČOVÁ, V. et al. 2015. Krajinne památkové zóny České republiky. 1. vyd., Praha: Národní památkový ústav, 511 s., ISBN 978-80-7480-045-0.
- LIPSKÝ, Z., WEBER, M., STROBLOVÁ, L., et al. 2013. Současnost a vize krajiny Novodvorská a Žehušicka. Praha: Karolinum, 408 s.
- MIKLÓS, L., IZAKOVIČOVÁ, Z. et al. 2006. Atlas reprezentatívnych geoekosystémov Slovenska. Bratislava: ÚKE SAV, Ministerstvo životného prostredia SR/Ministerstvo školstva SR, 125 s.
- MÜCHER, C. A. et al. 2003. Identification and Characterisation of Environments and Landscapes in Europe. Alterra rapport 832, Wageningen: Alterra, 120 s.
- SALAŠOVÁ, A., SEDLÁČEK, J., TRPÁKOVÁ, L., MARTINKOVÁ-KUCHYŇKOVÁ, H. 2016. Metodika monitoringu stavu krajinne památkové zóny. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 88 s., ISBN 978-80-7509-359-2.
- SEDLÁČEK, J., SALAŠOVÁ, A., TRPÁKOVÁ, L. 2016. Metodika hodnocení vlivů na krajinne památkové zóny. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 72 s., ISBN 978-80-7509-360-8.
- SEMOTAMOVÁ, E., CAJTHAML, J. et al. 2014. Akademický atlas českých dějin. Praha: Academia, 590 s.
- SLÁMOVÁ, M., JANČURA, P. 2012. Typológia historických krajinných štruktúr. In Konferencia: Krajina-človek-kultúra, 15. máj 2012, Zvolen: TU vo Zvolene, 60 s.
- van EETWELDE, V., ANTROP, M. 2005. The significance of landscape relic zones in relation to soil conditions, settlement pattern and territories in Flanders. Landscape and Urban Planning, roč. 70, č. 2, s. 127-141.

V. Seznam publikací, které předcházely výsledku specializovaná mapa s odborným obsahem a byly publikovány

- KOLEJKA, J., KIRCHNER, K., KREJČÍ, T., Eva NOVÁKOVÁ, E., ONDRÁČEK, S., ZAPLETALOVÁ, J. Předindustriální krajina Moravy. Málo známé přírodní a kulturní dědictví kolem nás. Katalog regionálních výstav. Brno: Ústav geoniky AV ČR Ostrava v Nakladatelství Soliton, 178 s. ISBN 978-80-87621-14-1

KOLEJKA, J., KREJČÍ, T., Eva NOVÁKOVÁ, E. The Pre-industrial landscape in Moravia. The case study of inventory and analysis of the ancient land use structures in the Czech Republic. Land Use Policy, Elsevier, 2020, roč. 97, č. 9, s. 1-10. ISSN 0264-8377. doi:10.1016/j.landusepol.2020.104712.

KOLEJKA, J., NOVÁKOVÁ, E., KIRCHNER, K. Residual ancient landscape segments in Carpathians of Moravian-Slovak borderland. In Jitka Fialová. Public recreation and landscape protection – with sense hand in hand? 1. vyd. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2020. s. 408-415, 8 s. ISBN 978-80-7509-715-6.

KOLEJKA J., NOVÁKOVÁ E. The spatial analysis of the pre-industrial landscapes in Moravia (Czech Republic). In Geographia Napocensis Conference 100, Cluj: Babes Bolyai University, 2019, s. 56-57.

KOLEJKA J., NOVÁKOVÁ E. Předindustriální krajina Moravy jako přírodní a kulturní dědictví. In 27. Středoevropská geografická konference, Brno: Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity, Brno, 2019, s. 17.

KOLEJKA, J., et al. Postup identifikace segmentů předindustriální krajiny v České republice. Certifikovaná metodika. Brno: Ústav geoniky AV ČR, Ostrava, oddělení environmentální geografie, 2018, 40 s.

KOLEJKA, J., BATELKOVÁ, K. The Pre-Industrial landscape of Moravia - its identification, mapping and assessment. In 18th International Symposium on Problems of Landscape Ecological Research, Landscape Diversity and Biodiversity. 2019, Smolenice, Bratislava: Congress Centre Smolenice SAS, s. 79.

KOLEJKA, J., BATELKOVÁ, K., NOVÁKOVÁ, E. The spatial analysis of conservative land use areas in Moravia. In 18th International Symposium on Problems of Landscape Ecological Research, Landscape Diversity and Biodiversity. 2019, Smolenice, Bratislava: Congress Centre Smolenice SAS, s. 67.

KOLEJKA, J. Inventarizace a hodnocení reziduí předindustriální krajiny na Moravě. In Dubcová, A. Geografické informácie. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, 2018. s. 96-112, ISSN 1337-9453. doi:10.17846/GI.2018.22.2

KOLEJKA, J. Předindustriální krajiny Moravy jako kulturní dědictví. In 8. medzinárodné kolokvium, Danišovce, s. 15, Ústav geografie, Prír. fak, UPJŠ, Košice. 2018. ISBN 978-80-8152-646-6.

KOLEJKA, J. The pre-industrial landscape as a cultural heritage: Malá Haná. In Svobodová Hana. Useful geography: Transfer from Research to Practice. Proceedings of 25th Central European Conference. 1. vyd., Brno: Masarykova univerzita Brno, 2018. s. 173-186, 14 s. ISBN 978-80-210-8907-5.

KOLEJKA, J. Scénické kulturní krajiny Moravy. In 17. kongres Slovenskej geografickej spoločnosti a 24. zjazd Českej geografickej spoločnosti, Ktižan, F., Šveda, M. (eds.): Geografia na (v)zostupe? s. 108, Univerzita Komenského, Bratislava, 2018, ISBN 978-80-223-4576-7.

ZAPLETALOVÁ, J., KOLEJKA, J., KREJČÍ, T.. The pre-industrial landscape of Moravia – An unknown cultural heritage. In EURORURAL' 18, 6th Moravian Conference on Rural Research, European Countryside and its Perception. Book of Abstracts, s. 49, Mendelova univerzita v Brně. 2018. ISBN 978-80-7509-567-1.

KOLEJKA, J. Předindustriální krajina. Zeměpisné a vlastivědné spisy, Brno: Zeměpisné a vlastivědné sdružení, 2017, roč. 16, č. 3, s. 1-4. ISSN 2464-4803.

KOLEJKA, J., BATELKOVÁ, K. Předindustriální krajina Slovácka. In Igor Kyselka, Jan Obšivač. Sborník příspěvků ze semináře "Kulturní detail v krajině - Historické struktury krajiny". 1. vyd. Kroměříž: Národní památkový ústav, 2017. s. 50-63, ISBN 978-80-87231-50-0.

KOLEJKA, J., KIRCHNER, K. Standardizovaný postup identifikace segmentů předindustriální krajiny platný pro regiony Moravy. In Herber, Vladimír. Fyzickogeografický sborník 15, Fyzická geografe – krajinná ekologie – udržitelný rozvoj. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2017. s. 44-50, ISBN 978-80-210-8844-3.

KOLEJKA, J., BATELKOVÁ, K. Předindustriální a postindustriální krajina na Moravě: koncepce a realita. In Černušáková L. Venkovská krajina 2017. 15. ročník mezinárodní mezioborové konference. 1. vyd. Kostelec nad Černými lesy: Česká společnost pro krajinnou ekologii - Regionální organizace CZ-IALE, Ekologický institut Veronica, 2017, s. 57-66, ISBN 978-80-7458-095-6.

VI. Umístění mapy v databázi na elektronickém nosiči dat

Mapa „Morava. Segmenty předindustriální krajiny. Hlavní formy ohrožení.“ je umístěna na webových stránkách Ústavu geoniky AV ČR, v. v. i., Ostrava, Pracoviště Brno. Je dostupná na stránce: http://www.geonika.cz/CZ/CZresearch/CZpredindustrial/CZpreik_mapy.html

Autoři:

Jaromír Kolečka, Karel Kirchner, Eva Nováková, Tomáš Krejčí, Stanislav Ondráček, Kateřina Batelková, Jana Zapletalová

Ústav geoniky AV ČR, v. v. i.

Studentská 1768, 70800 Ostrava-Poruba

Oddělení environmentální geografie

Drobného 28, 60200 Brno

Jaromir.kolejka@ugn.cas.cz, karel.kirchner@ugn.cas.cz, eva.novakova@ugn.cas.cz,

tomas.krejci@ugn.cas.cz, stanislav.ondracek@ugn.cas.cz, katkabelka@gmail.cz,

jana.zapletalova@ugn.cas.cz

Rok vydání mapy: 2020

Authors:

Jaromír Kolečka, Karel Kirchner, Eva Nováková, Tomáš Krejčí, Stanislav Ondráček, Kateřina Batelková, Jana Zapletalová

Ústav geoniky AV ČR, v. v. i.

Studentská 1768, 70800 Ostrava-Poruba

Oddělení environmentální geografie

Drobného 28, 60200 Brno

Jaromir.kolejka@ugn.cas.cz, karel.kirchner@ugn.cas.cz, eva.novakova@ugn.cas.cz,

tomas.krejci@ugn.cas.cz, stanislav.ondracek@ugn.cas.cz, katkabelka@gmail.cz,

jana.zapletalova@ugn.cas.cz

Publication year of the map: 2020